

BESLUT

2021-06-21 Dnr: 20/04852

SAKEN

Morgon i P4 Göteborg, 2020-10-23, inslag från en musselodling; fråga om otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslaget fälls. Det strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att Sveriges Radio AB ska betala en särskild avgift.

INSLAGET

Inslaget utgjorde en direktsändning från en musselodling på västkusten. I inslaget intervjuades vd:n för det företag som drev musselodlingen. Inslaget inleddes enligt följande.

[---] Och det har vi gjort den här morgonen, vi är längst ute på Orust, vid kusten, Mollösund, det lilla samhället. Vi talar med [namn] som är VD för [musselodlingsföretag].

I en sekvens frågade reportern vd:n om konkurrensen från andra aktörer som säljer musslor varpå vd:n sa bland annat följande.

[Konkurrensen] är stenhård, och det är framför allt danska musslor vi konkurrerar med. De, de skrapas på botten med stora hemska stålskrapor, en metod som aldrig skulle vara tillåten i Sverige. Och de har då ett lägre pris. Svenska konsumenter har inte alltid vett på att förstå skillnaden, och jag vill ju vädja till svenskarna, se till att köpa svenska ekologiska musslor, ifrån [musselodlingsföretag].

Därefter frågade reportern vd:n bland annat om vilken säsong som det är bäst att äta musslor och trenden att äta mat från havet.

I slutet av inslaget tackade reportern för att han fick komma, varpå följande sades.

(Vd) – Ja, tack så mycket, och så kåka mer svenska ekologiska musslor! (Reporter) –
Jadå! Tack då, hej hej!

ANMÄLAN

Anmälaren anför att vd:n för musselodlingsföretaget vid flera tillfällen gjorde reklam för företaget och dess musslor samt utpekade konkurrenter som klandervärda.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför i huvudsak följande.

P4 Göteborgs livereportrar är ständigt ute och möter människor i deras vardag, besöker företag eller institutioner. I detta fall besökte reportern en musselodling på västkusten. Svenskarna äter i allt högre utsträckning mat från havet. Forskare menar att denna typ av kost i framtiden kommer att bli allt viktigare för att föda världens befolkning på ett hållbart sätt. I inslaget försökte därför P4 Göteborgs reporter ta reda på hur produktionen går till och vilka utmaningar och framtidsutsikter som finns.

Reportern hade förberett intervjupersonen på vissa frågor men livesändningen fick till viss del en annan utformning än planerat. Vd:n visade sig vara mycket engagerad i frågan om ekologiska odlingsmetoder. Han framförde under intervjun att det var viktigt att konsumenterna hade kunskap om skillnaden mellan ekologiska skaldjur och skaldjur producerade på ett sätt som inte var miljövänligt. Inslaget skildrade, förutom rent allmänt möjligheterna för musselodling, de skillnader i lagstiftning mellan Sverige och Danmark som enligt vd:n skapar snedvriden konkurrens. En parallell diskussion är exempelvis villkoren för svensk djuruppfödning som konkurrerar med danska bönders på olika villkor.

Den ekologiska aspekten måste i sammanhanget anses ha ett stort informationsintresse då frågan är ständigt aktuell, även om vd:n i samband med detta framhävde företagets egna produkter.

SR är medvetet om att programföretaget riskerar att gynna ett varumärke varje gång det omnämns. SR informerar dock regelmässigt lyssnarna om var en utesändning äger rum, främst på grund av att lyssnare tillkommer under sändningens gång. Under programmet gjordes ett antal ingångar från musselodlingen. Totalt varade inslaget i cirka tio minuter inklusive musik. Programmets totala sändningstid var dock tre timmar och 30 minuter.

SR anser att namnet på företaget nämndes enbart i den utsträckning som var motiverat för att lyssnarna skulle kunna förstå var reportern befann sig och vem han talade med. Att vd:n uttalade sig positivt om sin egen anläggning och produktion visade sig vara svårt att undvika i direktsändning. SR anser dock att de positiva omdömena som förekom vägdes upp av det informationsintresse som fanns gällande ämnet om ekologisk skaldjursnäring och dess utmaningar.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag, eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (14 kap. 2 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

Vid överträdelser av bestämmelser om annonser, sponsring, produktplacering och otillbörligt gynnande av kommersiella intressen kan granskningsnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att programföretaget ska betala en särskild avgift (17 kap. 5 § och 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens praxis finns det utrymme för programföretagen att sända program även från kommersiella miljöer. Programföretagen måste dock i sådana fall iakttäta särskild försiktighet med fokusering på inspelningsmiljön.

Nämnden anser att inslaget i sig, med bland annat omnämnandet av företagets namn, fokuseringen på inspelningsmiljön och företagets ekologiska produkter medförde ett gynnande. Detta gynnande får anses motiverat av ett tydligt informations- och underhållningsintresse. Enligt nämnden gick dock vd:ns uttryckliga vädjan till lyssnarna om att köpa svenska ekologiska musslor från det aktuella namngivna musselodlingsföretaget utöver vad som får anses motiverat av ett informations- eller underhållningsintresse. Inslaget strider därför mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen.

SÄRSKILD AVGIFT

Granskningsnämnden beslutar att ansöka hos förvaltningsrätten om att SR ska påföras en särskild avgift för överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande. Nämnden anser att överträdelsen motiverar en avgift om 25 000 kronor.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Erik Fichtelius efter föredragning av Hanna Teleman.

För granskningsnämnden

Ulrik von Essen

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.